

تدریس برای خرد، هوش، خلاقیت و موفقیت

راهکارهای اثربخش برای موفقیت در مدرسه و زندگی

تألیف:

رابرت جی. استرنبرگ

لیندا ژاروین

آل گریگرینکو

ترجمه:

روح انگبر کریمی

دانشجوی دکتری

مدیریت منابع انسانی

دکتر فرهاد علیپور

عضو هیأت علمی

دانشگاه فرهنگیان

نشر علوم تربیتی و روانشناسی

سرشناسه: استرنبرگ، رابرت ج. ۱۹۴۹ - Sternberg, Robert J.

عنوان و نام پدیدآور: تدریس برای خرد، هوش، خلاقیت و موفقیت: راهکارهای اثربخش برای موفقیت در مدرسه و زندگی/ تالیف رابرت جی. استرنبرگ، لیندا ژاروین، النال گریگزینکو؛ ترجمه فرهاد علیپور، روح انگیز کریمی؛ ویراستار رضوان صفیان بلداجی. مشخصات نشر: تهران: انتشارات علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۳۹۷. مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص.: مصور، جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۶۸-۱-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: ۲۰۰۹، Teaching for wisdom, intelligence, creativity, and success.

یادداشت: کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان "آموزش خرد، هوش، خلاقیت و موفقیت" با ترجمه حسین ملک محمدی توسط خرد زهره در سال ۱۳۹۳ فیا گرفته است. یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: آموزش خرد، هوش، خلاقیت و موفقیت.

موضوع: تدریس

موضوع: Teaching

موضوع: یادگیری - روانشناسی

موضوع: Learning, Psychology of

موضوع: اندیشه تفکر - راهنمای آموزشی

موضوع: Thought and thinking - Study and teaching

شناس: روده - رین، لیندا

شناسه افزوده: Jarvin, Linda

شناسه افزوده: گریگزینکو، بلندا، ژارونا، ۱۹۶۵ - م.

شناسه افزوده: Grigorenko, Elena L. midov

شناسه افزوده: علیپور، فرهاد، ۱۳۵۱، مترجم

شناسه افزوده: کریمی، روح انگیز، مترجم

شناسه افزوده: صفیان بلداجی، رضوان، ۱۳ - ویراستار

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۴۷۷۸۸ ۱۰۲۵

رده بندی دیویی: ۲۰۱/۱۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۹۸۸۷۲

روانشناسی علوم تربیتی

تدریس برای خرد، هوش، خلاقیت و موفقیت
راهکارهای اثربخش برای موفقیت در مدرسه و زندگی

رابرت جی. استرنبرگ

لیندا ژاروین

النال گریگزینکو

دکتر فرهاد علیپور

روح انگیز کریمی

ویراستار: رضوان صفیان بلداجی

طراح جلد: فرود عباسی

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

چاپ: پردیس دانش

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۶۸-۱-۲

سی هزار تومان

همه حقوق برای ناشر محفوظ است!

نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان خوش شمالی، پلاک ۹، طبقه ۱، واحد ۵

تلفن: ۰۹۲۱۳۲۵۲۸۵۸ - ۶۶۴۳۳۱۳۱

ایمیل: esppublication@gmail.com

فهرست

۹	پیش دفتا.....
۱۰	درباره نویسندگان.....
۱۱	بخش اول.....
۱۳	مقدمه‌ای بر تدریس خرد، آموزش، خلاقیت، و موفقیت.....
۱۵	مدل WICS چیست؟.....
۱۹	نوبت شماست: الگوی نقاط قوت و مهارت‌ها کدام است؟.....
۲۵	بخش دوم: چرا و چگونه به آموزش هوش موفق بی‌دازیم.....
۲۷	مقدمه‌ای بر آموزش هوش موفق.....
۳۰	چگونه مهارت‌های حافظه را افزایش دهیم؟.....
۳۳	چگونه مهارت‌های تحلیلی را افزایش دهیم.....
۴۷	چگونه مهارت‌های خلاق را افزایش دهیم؟.....
۶۱	چگونه مهارت‌های عملی را افزایش دهیم.....
۷۴	نوبت شماست: شناسایی انواع متفاوت راهبردهای تدریس.....
۷۷	بخش سوم: یکپارچگی تدریس و ارزیابی در کلاس درس.....
۷۹	مقدمه‌ای بر تلفیق تدریس و ارزیابی.....
۸۰	تطبیق ارزیابی و آموزش.....
۸۲	راهنمایی‌های کلی برای توسعه ارزیابی‌های گوناگون.....
۹۰	ارزیابی و رتبه‌بندی مهارت‌های حافظه.....
۹۵	ارزیابی و رتبه‌بندی مهارت‌های تحلیلی.....
۱۰۲	ارزیابی و رتبه‌بندی مهارت‌های خلاق.....
۱۱۱	ارزیابی و رتبه‌بندی مهارت‌های عملی.....
۱۲۰	نوبت شماست: انواع مختلفی از سؤال‌های ارزیابی را طرح کنید.....
۱۲۳	بخش چهارم: آموزش خرد چرا و چگونه؟.....
۱۲۵	مقدمه‌ای به آموزش خرد.....
۱۲۷	مهارت‌های سه‌گانه تفکر مبتنی بر خرد.....
۱۴۸	فکر کنید: چگونه می‌توانید در کلاس درستان تفکر مبتنی بر خرد را افزایش دهید؟.....

بخش پنجم: ترکیب کمک به دانش آموزان برای دستیابی به موفقیت و رضایت در زندگی شان	۱۵۳
مقدمه‌ای برای دستیابی به تعادل	۱۵۵
چگونگی به تعادل رساندن همه	۱۵۶
سخنی خردمندانه در رابطه با اهداف یادگیری	۱۶۶
ترکیب خرد، هوش و خلاقیت	۱۷۰
پاسخ‌نامه	۱۷۳
پیوست بخش ۱	۱۷۴
پیوست بخش ۲	۱۷۶

فهرست جداول

بخش دوم. فصل ۶

جدول ۱: فعالیت تحلیلی از یک درس در مدرسه ابتدایی	۳۵
جدول ۲: فعالیت تحلیلی از یک درس دوره متوسطه	۳۶
جدول ۳: فعالیت تحلیلی از یک درس دوره ابتدایی در خصوص ویژگی‌ها و خواص مواد	۳۸
جدول ۴: فعالیت کلاسی از یک درس فیزیک یک مدرسه متوسطه در مورد اتم‌ها	۳۹
جدول ۵: فعالیت تحلیلی از یک درس ریاضی دوره ابتدایی در خصوص مفهوم اعداد و ارزش مکانی	۴۱
جدول ۶: فعالیت تحلیلی از یک درس ریاضی دوره متوسطه (مفاهیم آماری میانه، میانگین و نما)	۴۲
جدول ۷: فعالیت تحلیلی از یک درس روانشناسی در دوره متوسطه	۴۴
جدول ۸: فعالیت تحلیلی از یک درس در دهه ۱۳۵۰های آموزشی در خصوص حل یک مناقشه	۴۵

بخش دوم. فصل ۷

جدول ۹: فعالیت‌های خلاقانه برگرفته از کتاب «راهنمایی از دسته افسانه‌ها»	۵۰
جدول ۱۰: فعالیت مهارت‌های کلامی خلاقانه برگرفته از کتاب «سیررومانتیک»	۵۱
جدول ۱۱: یک فعالیت خلاقانه از کتاب علوم راهنمایی درباره صداها	۵۴
جدول ۱۲: یک فعالیت خلاقانه از کتاب دبیرستان درباره انرژی	۵۴
جدول ۱۳: یک فعالیت خلاقانه از بخش کسرهای مساوی مربوط به درس ریاضی	۵۶
جدول ۱۴: یک فعالیت خلاقانه از درس ریاضی راهنمایی درباره تجزیه و تفسیر و اراده داده‌ها	۵۷
جدول ۱۵: یک فعالیت خلاقانه مربوط به درس اعداد دوره راهنمایی	۵۸
جدول ۱۶: فعالیت خلاقانه در زمینه درس روانشناسی / مقطع دبیرستان	۵۹
جدول ۱۷: فعالیت خلاقانه در زمینه درس فرهنگ‌های جهان / مقطع دبیرستان	۶۰

بخش دوم. فصل ۸

جدول ۱۸: مفاهیم زبانی مقطع ابتدایی	۶۳
جدول ۱۹: فعالیت عملی درس گرفتن از داستان کشتن پرنده توسط هارپرلی	۶۳
جدول ۲۰: فعالیت‌های عملی مربوط به درس اکولوژی مقطع ابتدایی	۶۵
جدول ۲۱: فعالیت عملی مربوط به درس فیزیک مقطع دبیرستان	۶۶
جدول ۲۲: فعالیت عملی درس اندازه‌گیری در مقطع ابتدایی	۶۸
جدول ۲۳: فعالیت عملی درس اعداد اول و مرکب در مقطع دبیرستان	۶۹
جدول ۲۴: فعالیت عملی درس روانشناسی (مفهوم نوجوانی) در مقطع دبیرستان	۷۰

جدول ۲۵: فعالیت عملی از درس "تولد يك ملت" ۷۱

بخش دوم. فصل ۹

جدول ۲۶. آزمون پایانی ۷۵

بخش سوم. فصل ۱۲

جدول ۲۷: تعیین مهم‌ترین مفاهیم و مهارت‌هایی که در یک واحد درسی به آن پرداخته می‌شود..... ۸۳

جدول ۲۸: نمونه طرح درس ۸۵

جدول ۲۹: مقیاس ۵ درجه‌ای ارزیابی مهارت‌های حافظه در ریاضیات..... ۸۷

جدول ۳۰: پرسش‌های ارزیابی خودتان را بسط دهید..... ۸۷

بخش سوم. فصل ۱۳

جدول ۳۱: نحوه اختصاص نمره به ارزیابی سؤال حافظه از هنرهای زبانی ۹۱

جدول ۳۲: سؤال مربوط به پرس فیزیک یک دبیرستان به منظور ارزیابی مهارت حافظه ۹۲

جدول ۳۳: سؤال ریاضیات یک مدرسه ابتدایی ۹۳

بخش سوم. فصل ۱۴

جدول ۳۴: دستورالعمل ارزیابی پاسخ‌های داده شده در هنرهای زبانی دوره دبیرستان ۹۶

جدول ۳۵: دستورالعمل ارزیابی پاسخ‌های داده شده در هنرهای زبانی دوره دبیرستان ۹۸

جدول ۳۶ شیوه ارزیابی مهارت‌های تامل پاسخ‌های درس علوم دانش‌آموزان مقطع متوسطه ۹۹

جدول ۳۷ راهنمای درجه‌بندی سؤال تحلیلی باز پاسخ از درس آمار دوره دبیرستان ۱۰۰

بخش سوم. فصل ۱۵

جدول ۳۸: دستورالعمل امتیازدهی به سؤال ارزیابی خلاقانه هنرهای زبانی ۱۰۳

جدول ۳۹: دستورالعمل درجه‌بندی توانایی ارزیابی سؤال باز پاسخ ریاضیات در مدرسه ابتدایی ۱۰۶

جدول شماره ۴۰: تکلیف باز پاسخ و تحلیلی برای ارزیابی تفکر خلاق در درس جبر دبیرستان ۱۰۸

بخش سوم. فصل ۱۶

جدول ۴۱: دستورالعمل ارزیابی هنرهای زبانی که اساساً به مهارت‌های عملی می‌پردازد ۱۱۳

جدول ۴۲ ارزیابی علوم دوره راهنمایی ۱۱۵

جدول ۴۳ تکالیف باز پاسخ که هدف آن برانگیختن مهارت‌های عملی دانش‌آموزان است ۱۱۷

بخش سوم. فصل ۱۷

جدول ۴۴: توسعه دستورالعمل شخصی خود با نمونه پاسخ‌های دانش‌آموزان ۱۲۱

بخش چهارم. فصل ۱۸

جدول ۴۵: چهار دلیل برای اینکه چرا مدارس باید آموزش مهارت‌های تفکر مبتنی بر خود را در

برنامه‌های درسی بگنجانند..... ۱۲۶

بخش چهارم. فصل ۱۹

جدول ۴۶: سیاهه خود نظارتی تفکر تأملی برای دانش‌آموزان ۱۲۸

بخش چهارم. فصل ۲۰

- جدول ۴۷: شش دستورالعمل کلی برای آموزش خرد..... ۱۳۴
- جدول ۴۸: فعالیت مربوط به درس ارزش‌ها..... ۱۳۶
- جدول ۴۹: فعالیتی از درس "بردگان چگونه وارد دنیای جدید شدند"..... ۱۳۹
- جدول ۵۰: نحوه به‌کارگیری استدلال به جای هیجان در متقاعد کردن دیگران..... ۱۴۳
- جدول ۵۱: سوالات مفیدی که به هنگام حل یک مشکل می‌توانید از خودتان بپرسید..... ۱۴۵

بخش پنجم. فصل ۲۳

- جدول ۵۲: تعادل بین فعالیت‌های تحلیلی، خلاق، و عملی در درس علوم دوره ابتدایی/ راهنمایی..... ۱۵۷
- جدول ۵۳: تعادل فعالیت‌های تحلیلی، خلاق، و عملی متعادل در واحد هنر دبیرستان..... ۱۵۸
- جدول ۵۴: تعادل بین فعالیت‌های تحلیلی، خلاق، و عملی در واحد هنرهای زبانی مدرسه..... ۱۵۹
- جدول ۵۵: فعالیت‌های تحلیلی، خلاق، و عملی متعادل در دبیرستان واحد ریاضیات..... ۱۶۰
- جدول ۵۶: تفکر..... ۱۶۲
- جدول ۵۷: موارد عملی، و خلاق از تکالیف کار کلاسی یک دبستان..... ۱۶۳
- جدول ۵۸: آشنایی با عملی، و خلاق از ارزیابی روانشناسی دوره دبیرستان..... ۱۶۴

بخش پنجم. فصل ۲۴

- جدول ۵۹: خلاصه مراحل - مراحل برنامه درسی..... ۱۶۸

بخش پنجم. فصل ۲۵

- جدول ۶۰: الگوی A برای طرح درس..... ۱۷۱
- جدول ۶۱: الگوی B برای طراحی برنامه درسی..... ۱۷۱
- جدول ۶۲: نمونه‌ی چک لیست جهت بررسی مفاهیم درس و یا کتاب درسی..... ۱۷۲

پیش‌گفتار

هدف از نگارش کتاب حاضر گردهم آوردن برخی از موضوعات معتبر و مهم‌ترین آثار رابرت جی استرنبرگ^۱ و همکارانش در مرکز روانشناسی توانایی، قابلیت و تخصص^۲ است که ابتدا در دانشگاه ییل^۳ تأسیس شد و اکنون در دانشگاه تافتس^۴ فعالیت دارد. این کتاب منطبق و پیشنهاداتی برای آموزش و سنجش در مقاطع مختلف تحصیلی پیش دبستانی تا سال آخر دبیرستان بر مبنای نظریه‌های استرنبرگ و آثار تجربی مبتنی بر این نظریه‌ها ارائه می‌دهد تا قابلیت یادگیری، حل مسأله و زندگی خردمندانه و خلاقانه در دانش‌آموزان افزایش یابد. کتاب پیش رو، مروری بر سال‌ها همکاری با معلمان در سطوح مختلف تحصیلی در سراسر ایالات متحده آمریکا و خارج از آن است. نویسندگان این اثر از همه همکارانی که در طول سال‌ها با ایشان همکاری داشته‌اند تشکر نموده و این کتاب را به همه این معلمان تقدیم می‌کنند.

کتاب حاضر مشتمل بر ۵ بخش است که عبارتند از: (۱) مقدمه، (۲) راهنمای تدریس برای دستیابی به هوش موفق، (۳) راهنمای سنجش میزان دستیابی به هوش موفق، (۴) راهنمای تدریس و سنجش برای نیل به تفکر خردمندانه، و در آخر، (۵) ترکیب موارد مطروحه برای نشان دادن اینکه چگونه می‌توان این موارد را در کلاس درس یکجا جمع کرد. در هر فصل، ابتدا مروری بر مفاهیم (همچون هوش موفق، اصول سنجش صحیح و خردمندی) ارائه شده و سپس مثال‌هایی ملموس و عملی از نحوه اجرائ این ایده‌ها در کلاس درس آورده می‌شود. در انتهای هر بخش، قسمتی با عنوان «تمرین عملی» منظور شده است تا خواننده به تأمل و کاریست آنچه در آن بخش یاد گرفته است بپردازد. به این ترتیب، از خوانندگان تقاضا می‌شود که وارد عمل شوند و به این کتاب پاسخ دهند. مؤلفان امیدوارند که این کتاب به عنوان منبعی مفید و انگیزه بخش محسوب گردد.

1. Robert J. Sternberg

2. Psychology Of Abilities, Competencies And Expertise (PACE)

3. Yale University

4. Tufts

درباره نویسندگان

رابرت جی استرنبرگ^۱ رئیس دانشکده علوم و فنون، استاد روانشناسی، استاد مدعو علوم تربیتی دانشگاه تافتس و استاد افتخاری روانشناسی دانشگاه هیدلبرگ است. استرنبرگ پیش از این استاد روانشناسی شرکت‌ای بی‌ام و استاد مدیریت دانشگاه ییل بود. ایشان در هر دو دانشگاه ییل و تافتس مدیر مرکز روانشناسی توانایی، قابلیت و تخصص بوده است. استرنبرگ مدرک دکترای خود را از دانشگاه استنفورد دریافت کرد و ده دکترای افتخاری از دانشگاه‌های مختلف به ایشان تقدیم شده است. به علاوه، به خاطر آثارش جوایز مختلفی به دست آورده است. استرنبرگ رئیس سابق انجمن روانشناسی آمریکا و انجمن روانشناسی شرق بهاء و بیش از ۱۲۰۰ کتاب، مقاله و فصل کتاب به نگارش درآورده است.

لیندا ژاروین^۲ در حال حاضر استادیار تحقیقات دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تافتس و معاون مرکز بالندگی، تربیت علمی این دانشگاه است. وی مدرک دکترای خود را در رشته روانشناسی شناختی و تفارتهای فردی از دانشگاه پاریس و مدرک پساکترای خود را از دانشگاه ییل دریافت کرد. دکتر ژاروین کارگاه‌های بالندگی حرفه‌ای^۳ مختلفی برای صدها معلم در ایالات متحده، اروپا و آفریقا برگزار نموده است.

النا ال‌گریگورینکو^۴ مدرک دکترای روانشناسی عمومی خود را در سال ۱۹۹۰ از دانشگاه ایالتی مسکو (روسیه) و دکترای ژنتیک و روانشناسی رشد خود را در سال ۱۹۹۶ از دانشگاه ییل دریافت کرد. وی در حال حاضر استادیار مطالعات دژک، روانشناسی و همه‌گیرشناسی^۵ و بهداشت عمومی دانشگاه ییل و استاد مدعو روانشناسی، دانشگاه کلمبیا و دانشگاه ایالتی مسکو می‌باشد. دکتر گریگورینکو بیش از ۲۰۰ مقاله، کتاب و فصل کتاب تألیف و منتشر نموده و جوایز حرفه‌ای بسیاری دریافت کرده است. تحقیقات ایشان از سوی سازمان‌های فدرال و خصوصی مختلف مورد حمایت مالی قرار گرفته است. دکتر گریگورینکو بر روی کودکانی از سرتاسر جهان در آفریقا، آسیا، اروپا و آمریکا کار کرده است.

1. Robert J. Sternberg

2. Linda Jarvin

3. Professional Development Workshops

4. Elena L. Grigorenko

5. Epidemiology